

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

פסיכופתולוגיה, סטייה חברתית ועבריינות - 61933

תאריך עדכון אחרון 17-03-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: קרימינולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2025

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר הילה יניב

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Hilla.Yaniv@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יעסוק בפסיכופתולוגיה מתוך הקשרה הקרימינולוגי. בתחילה תהיה הכרות עם מושגי יסוד בתחום של פסיכופתולוגיה, תוך הקניית ידע אודות היבטים שונים של בריאות הנפש - מאפייני הפרעות הנפש והפרעות האישיות, אטיולוגיה שלהן, והסברים מנקודות מבט תיאורטיות שונות אודות התפתחותן ודרכי הבנתן. זאת יעשה תוך העמקה בפסיכופתולוגיות נבחרות מתוך השלכותיהן וחיבורן לתוקפנות, אלימות ועבריינות. ידון נושא הטיפול הכפוי בבריאות הנפש בקרב מטופלים עם עבר של התמכרויות ומעשי אלימות - אופני ההתערבות, הצרכים, הקונפליקטים והקשיים. בנוסף, תהיה התייחסות לחוק לטיפול בחולי נפש וחוק העונשין - תוך הרחבה על היבטי פגיעה בשיפוט ובביקורת המציאות והבנת מרכיבי חוות הדעת הפסיכיאטרית במשפט הפלילי.

השיעורים יתקיימו במסגרת של הרצאה פרונטלית אודות נושא השיעור תוך דיון על הדברים, בשילוב תיאורי מקרה, בעילום שם, ופסקי דין הנוגעים לנושאים השונים ומדגימים הלכה למעשה את הפתולוגיה הנפשית והשפעתה על דרך חשיבתו ואופן התנהגותו של האדם - בכיווני הסטייה החברתית והעבריינות. כמו כן, בחלק מהשיעורים יעשה שימוש בקטעים מתוך סרטים מוכרים העוסקים בחלק מהנושאים שילמדו. בנוסף, הסטודנטים יציגו רפרטים שידונו בנושא שנלמד, תוך הבאת תיאור מקרה מתאים. לאורך השיעורים יהיה עידוד לחשיבה מתבוננת וביקורתית.

מטרות הקורס:

1. הכרות עם מושגי יסוד בתחום של פסיכופתולוגיה.
2. הבנת הגורמים הביו-פסיכו-סוציאליים בתחום של הפרעות נפשיות והפרעות אישיות.
3. הכרות עם היבטים שונים של בריאות הנפש, מתוך הקשרם וחיבורם לתוקפנות, אלימות, עבריינות ולתחום המשפטי והאחריות הפלילית.
4. פיתוח יכולת להתבוננות ביקורתית ביחס לתפיסות ולעמדות האישיות של הסטודנטים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. הכרות עם מושגי יסוד בתחום של פסיכופתולוגיה.
2. הבנת הגורמים הביו-פסיכו-סוציאליים בתחום של הפרעות נפשיות והפרעות אישיות.
3. הכרות עם היבטים שונים של בריאות הנפש, מתוך הקשרם וחיבורם לתוקפנות, אלימות, עבריינות ולתחום המשפטי והאחריות הפלילית.
4. פיתוח יכולת להתבוננות ביקורתית ביחס לתפיסות ולעמדות האישיות של הסטודנטים.

דרישות נוכחות (%):

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- הגדרות בסיסיות לפסיכופתולוגיה והתיאוריות המרכזיות להתפתחותה.
- התמקדות בהפרעות נפשיות באופן נרחב - לדוגמא: הפרעות במצב הרוח; הפרעות פסיכוטיות; והפרעות אישיות.

חומר חובה לקריאה:

הולי, ג. מ., בוצ'ר ג. נ., נוק, מ. ק. ומינקה ס. (2020). פסיכופתולוגיה. למדא-האוניברסיטה הפתוחה: רעננה.

*אדד, מ. וחימי, ח. (2011). עבירות אלימות: מחלות נפש, הפרעות נפשיות, הפרעות אישיות ומה שביניהן, והשפעתן על האחריות הפלילית. בתוך ד' יגיל (עורך), סוגיות יישומיות בפסיכולוגיה משפטית (ע"ע 149-180). תל אביב: דיונון

אדד, מ., ויגנסקי, א., וחימי, ח. (2009). קוגניציה, רגש, אינטליגנציה רגשית ועבריינות בתחום המין. צוהר לבית הסוהר, 12, 62-80.

אדד, מ., ויגנסקי, א., וחימי, ח. (2009). קוגניציה, רגש, אינטליגנציה רגשית ועבריינות בתחום המין. צוהר לבית הסוהר, 12, 62-80.

חומר לקריאה נוספת:

אפטר, א', זלצמן, ג', פלד, ג' (2001) אלימות ורצח בחולים פסיכוטיים - האמנם תופעה נדירה? הרפואה, 140(3), 243-247.

גריסרו, נ' וויצטום, א' (1995). תופעת הזאר אצל עולי אתיופיה בישראל - היבטים תרבותיים וקליניים. שיחות, ט(3), 209-220.

ויצמן, א. וטיאנו, ש. (2010). הפרעות בהתנהגות. בתוך: ש. טיאנו (עורך), פסיכיאטריה של הילד והמתבגר (ע"ע 335-339). דיונון: תל-אביב.

חוק העונשין, תשל"ז-1977, ס"ח 225.

חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א - 1991.

סלונים-נבו, ו' (1994). טיפול בפונים שלא מרצון: אפיונים מיוחדים. בתוך י', ווזנר, מ' גולן, ומ' חובב (עורכים), עבריינות ועבודה סוציאלית: ידע והתערבויות (ע"ע 16-27). תל אביב: רמות.

רהב, ג. (1986). הגישה הביולוגית לסטיית היחיד. בתוך ג' רהב (עורך), סטייה חברתית (יחידה 2, ע"ע 44-7). תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

מרכיבי הציון הסופי :
הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 75 %
מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה / סמינר / פרוסמינר / הצעת מחקר 25 %

מידע נוסף / הערות: